

Bántornya freskós temploma

2012 szeptember 20. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [1](#)

Még nincs értékelve

Mérték

Magyar Nemzet szombati magazinjának egyik legérdekesebb sorozatát közöljük le folytatásokban, melyben a remek Ludwig Emil megmutatja nekünk a rejtőzködő Magyarországot eldugott kincseit, melyek mellett sokszor figyelmetlenül elhaladunk a mindennapi rohanó életünk során. Vigyázzunk ezekre a páratlan kincsekre, hiszen ezek a kincsek alappillérei szeretett Hazánknak.

A történelmi nyugat-dunántúli vidék ma Szlovéniához tartozó részének középkori emlékei közül ezúttal Bántornya templomát látogatjuk meg. A település Zala megye 1920-ban elszakított alsólendvai járásában, Muraszombat közelében fekszik. Ennyit közöl róla röviden a XIX. század végi lexikon: „Turnischa kisközség 1209 vend lakossal, élénk marhavásárokkal; templomában XIV. századi falfestmények.” A német írásmód a falu régi szláv nevét – Turnis´c´e – másolja, a hivatalos magyar helységnév: Bántornya. Következtesen e nevet használja a kis falu nagy művészettörténeti jelentőségű emlékeivel foglalkozó, bőséges hazai szakirodalom is.

A Bántornya név az Árpád-kori Hahót nemzetség Bánffy ágára utal, ez a férendő dinasztia birtokolta Zala vármegyének a Mura folyótól északra fekvő részét a XIII–XV. században. Bizonyára az alsólendvai Bánffy-család egy tagja alapította a szóban forgó plébániatemplomot is a tatárjárás utáni években. Rómer Flóris 1863-ban még egyben látta a szentély padlózatában – s az akkori Vasárnapi Újság számára le is rajzolta – azt a vörös márvány sírkövet, amelyen a Bánffyok ökörfejes címerpajzsa látható. A domborműves fedkővet 1928-ban eltávolították, azóta törönten, hiányosan hever a templomkert fűvében.

Ebből az első épületből megmaradt a szentély apszisa, az eredeti ablakok mellett a későbbi átalakítások sok-sok nyomával. A belülről alig észrevehető félköríves zárófal külsején megfigyelhetők a román kori ablaknyílások és a XIII. századi pártázat részletei, de ott díszlegnek mellettük a gótikus átépítés idejéből származó finom részletek is. A keleti tengelybe illesztett, kétszrású ablak kerek mérművében lévő négykaréjos lóherefaragvány a templom XIV. századi bővítését idézi. Ekkor kétszakaszos, bordás-konzolos keresztboltozattal látták el a szentélyt, egyszersmind megtoldták a hatalmas hajóval. A diadalív két oldalára kőből faragott mellékoltárokat építettek, a lapos fedelű terem nyugati végébe karzatot állítottak. A szentély déli falába gótikus ülőfülkék mélyednek, az északi oldalhoz hosszúkás sekrestye csatlakozik.

A remek építészeti részleteket is elhomályosítják azonban a templom falát borító gótikus falfestmények. Az 1863-ban felfedezett, addig jórészt a vakolatrétegek alatt lappangó falképekről a már említett Rómer ezt írta lelkesen: „ezen képek mint világi történetünkben vett egyes mozzanatok, sérülésük mellett is nemzeti művészetünk ritkább, történetileg nagybecsű, ruházatunkra nézve pedig legjelentékenyebb műkincsül fognak tekintetni.” A nemzeti romantika korának közvéleményét is lázba hozó lelett az azt várták a szakemberek, hogy végre hiteles képet kapunk a középkori magyar „nemzeti” viseletről. A freskók tudományos elemzése azonban nem várt, negatív eredményt hozott: a szereplők öltözeté – ruhadarabjaik, a lábbeli és a fűvegek – a legapróbb részletekig megegyeznek az itáliai trecento ismert ábrázolásain láthatókkal. Az 1370-es években ugyanis, amikor a bántornyai templom freskói is készültek, ez a délnyugati vidékünk különösen erős kapcsolatban állt Itáliával. Erre vezetett a fű kereskedelmi útvonal Lombardiából Bécs, illetve Buda felé; Nagy Lajos király hadjárataiban részt vettek a Bánffyok is; és végül: itt is működött a név szerint ismert festő, Aquila János, aki vagy olasz volt, vagy itáliai iskolázottságú magyar.

Aquila mester nevével már talákoztunk a korábban ismertetett Velemér és Martyánc kapcsán. Hiteles adatok szerint 1378-tól, amikorra befejezte a veleméri templom kifestését, évekig Bántornyan dolgozott, vélhetően 1392-ig, amikor hozzáfogott a martyánci templom átépítéséhez, majd elvégezte annak freskódíszítését is. Elegendő hely híján most csak az általa készített Szent Miklós-„képregényt” és a hajó déli falán magasan látható Szent László-legendát említjük a bántornyai templomban rejtőzködő, csodálatos falfestmény-galériából.

Ludwig Emil, mno.hu

DR. DRÁBIK JÁNOS

100 ÉVVEL TRIANON UTÁN

DVD

A trianoni győzatról tabumentesen

„Egy film amelyet minden magyarnak látnia kell”

